

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donašanja na dom): K 1-92, (z donašanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Čitateljem in prijateljem!

IV. letnik „Napreja“ zaključujemo s to številko. Ako pogledamo nazaj na izvršeno delo, si nimamo prav ničesar očitati. Pošteno smo izvršili nalogo, katero smo prevzeli náse, ko smo jeli izdajati „Naprej!“. To nam je bilo omogočeno seveda v veliki in obilni meri vsled dejstva, da se je našega kroga takoj oklenil veliki broj vas, cenjeni prijatelji in čitatelji naši! Hvala vam zato! Izrekajoč pa vam hvalo za vaše dosedanje sotrudištvo, prosimo, da se v bodoče še tesneje sklenete z nami. Bližajo se burni časi. Vsak našinec se bode moral s podvojeno močjo bojevati za napredek in svobodo!

Prijatelji! Pomagajte zato v l. 1907 širiti naš list z vsemi močmi, ki so vam na razpolago. Naj ne bode v našem idrijskem sodnem okraju nobenega domovja, ki bi ne dal strehe enemu izvodu „Naprej!“ — pa tudi po Cerkljanskem, Poljanskem in Logaškem naj se razširi edini delavski list naših krajev.

Čitatelji! Marljivo prebirajte vse, kar prinese list. Premišlujte o prečitanem, debatirajte ter izvršujte ideje socializma, kojih glasniki smo, v življenju pri sebi in pri tovarših! Skrbite, da ideje socializma zadobe ugodnih tal povsod, kamor sega vaše poznanstvo!

„Naprej!“ bo izhajal istotako kot je doslej — vsakih štirinajst dni — veljal ravno toliko (K 1-92 v Idriji, K 2-50 po pošti pošiljan). Če se seveda razmere med letom dovoljno izpremenijo v prid naših idej, izdajali bomo naš list vsak teden.

Delavci! Za delavca je le delavski tisk, ki brezobzirno vedno in vedno zastopa

težnje delavskega ljudstva. Agitirajte zato za delavski list „Naprej!“, zbirajte mu naročnikov! Naš „Naprej!“ naj gre vedno in vedno — naprej po poti do zmage.

Uredništvo in upravništvo.

Socialistično društvo „Naprej!“

Ustanovili smo politično društvo, ki naj nam bode poleg okrajnih in poleg lokalnih organizacij pripomoček v našem boju za delavske pravice. Priborili smo splošno in enako volilno pravico v državni zbor — naloga je sedaj, da se vsak volilec, kateri je vsak 24-leten občan, čimbolj politično izobrazi. Politično društvo „Naprej!“ bodi odsedaj politična šola za volitve ter orožje v političnem boju. Delavci! Obrtniki! Kmetje! Vstopajte v socialistično društvo „Naprej!“ čegar pravila so naslednja:

Pravila

socialističnega društva „Naprej!“ v Idriji.

§ 1. Socialistično društvo „Naprej!“ s sedežem v Idriji je politično; delokrog mu je vojvodina Kranjska in obmejna grofija Goriška.

§ 2. Društvu je namen: razširjevati politično izobrazbo, poučevati o političnih dogodkih, varovati in pospeševati politična in gospodarstvena prava in koristi svojih članov. V ta namen bode prirejalo znanstvena predavanja, politične in gospodarstvene razprave, društvene in ljudske shode, veselice, nabavilo bode knjižnico, obsegajočo knjige, ki niso prepovedane v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru, vzdrževalo in naročalo

bode časnike, izdajalo tiskovine in sodelovalo v javnem političnem življenju.

§ 3. Član je lahko vsak, kdor biva na Kranjskem in v obmejni grofiji Goriški in ni po določbah § 30 društvenega zakona izključen udeležbe pri političnih društev. Kdor hoče pristopiti kot član, se mora javiti društvenemu odboru, kateri odloči o vsprejemu z absolutno večino glasov vseh odbornikov. Zoper ta sklep je dovoljena pritožba občnemu zboru.

§ 4. Vsakemu članu je dolžnost: plačevati a) pri vpisu vstopnino 60 vin. in b) mesečni donesek 24 vinarjev, ki se lahko po sklepu občnega zbora zviša ali zniža; postopati mu je v društvenih rečeh po ustanovah pravil in po sklepih odbora in zborov, ki se vjemajo s pravili in z zakoni.

§ 5. Vsak član je opravičen: a) udeleževati se shodov, katero priredi društvo; b) posluževati se vseh društvenih izobraževalnih sredstev; c) porabljati aktivno in pasivno volilno pravico v vseh društvenih zadevah.

§ 6. Vsako leto je občni zbor v prvem četrtletju, naznaniti ga je v časopisu 14 dni naprej, določuje prostor, dan, uro in dnevni red. Enako je naznaniti izvenreden občni zbor, ako zahteva tretjina članov s pismeno vlogo (v kateri je tudi namen shoda določen), da se skliče.

§ 7. Občnemu zboru je pridržano: volitev odbornikov, zvišanje ali znižanje doneskov, pregled računov, premembe pravil, razpust društva.

§ 8. Občni zbor je sklepčen ne glede na število navzočih, ako je bil redno naznanjen. Sklepa in voli se z absolutno večino glasov navzočih. Samo za izpremembo pravil je treba $\frac{2}{3}$ večine, za razpust društva pa $\frac{3}{4}$ glasov navzočih.

§ 9. Društvena zborovanja v izvršitev določena v § 2 skličejo se po potrebi. Društveni zbor je sklepčen brez ozira na število udeležencev. Odločuje absolutna večina.

§ 10. Vodstvo društva je naloga odbora, ki šteje 6 članov in 4 namestnike za eventualno izstopivše člane. Voljen je za dobo enega leta, sklepčen je pa, kadar so štirje člani navzoči, odločuje absolutna večina navzočih.

Odbor se peča z opravili društvenega vodstva ter sklepa o nalogah določenih v § 2, v kolikor ni potrebno sklicovati društveni zbor. Za vodstvo društvenih zborov na Goriškem in Kranjskem se lahko delegira kak odbornik. Izstopivši odborniki se lahko vnovič volijo.

§ 11. Odborniki volijo izmed sebe načelnika, namestnika, tajnika in blagajnika.

§ 12. Društvo zastopa načelnik ali, kadar je ta zadržan, njegov namestnik v društvu in izven njega. Društvene spise podpisujeta načelnik in tajnik, v denarnih zadevah načelnik in blagajnik.

§ 13. Prepire v društvenih zadevah rešuje razsodišče, v katero voli vsaka prepirna stranka dva zastopnika-društvenika; člani razsodišča volijo z absolutno večino glasov načelnika. Ako se ne zedinijo na načelniku, imenuje ga društveni predsednik. Razsodišče sklepa z absolutno večino glasov.

§ 14. Iz društva se lahko izstopi, kadar se hoče. Član se izbrše: Ako trdovratno nasprotuje pravilom in veljavnim sklepom društva in odbora; ako zaostane tri mesece z društvenim doneskom.

§ 15. Ako se društvo po lastnem sklepu razpusti, sklepa o društvenem premoženju zadnji občni zbor. Ako ga oblast razpusti, ima zadnji načelnik društveno premoženje pet let oskrbovati; ako pa se ustanovi v tem času na Goriškem in Kranjskem politično društvo z enakim namenom, pripade mu društveno premoženje socialističnega društva »Naprej!« Drugače je isto po preteku petih let porabiti za izdajo slovenskih socialno-znanstvenih spisov oziroma tiskovin.

§ 16. Društvo so ustanovi, kadar se zglasti zadosti članov pri predlagateljih.

Slovenska sekcija „Svobodne Misli“ odgovarja na napade...

Ko je v časopisu »Volná Myslenka« izšel proglas ustanovnega zbora za slovensko sekcijo »Svobodne Misli«, zbolelo je duhovnike pri časopisu »Slovenec« v dno srca. Izprevideli so iz proglasa, da se prava, istinita,

čista «Svobodna Misel» širi tudi že po Slovenskem in — obšel jih je strah! V naprej so že občutili vse udarce ter ves boj sploh, ki nastane, ko začne «Svobodna Misel» svoje delovanje za osvoboditev potlačenega ljudstva izpod krempljev rimske nadvlade. V glasilu katoliških duhovnikov — v ljubljanskem «Slovcu» so natisnili članek, ki je mrgolel najumazanejših perfidij o «Svobodni Misli», ki je bil takorekoč ena sama velika umazanost. Navajeni smo pri «Slovcu» na nizke, podle insinuacije, na natolcevanja in podtikanja najgršega kalibra, ali take velike umazanosti nismo pričakovali.

Slovenska sekcija «Svobodne Misli» na «Slovenčev» članek ni odgovorila na polemičen način, ampak napisala je javno, odprto pismo na «občana Antona Jegliča, škofa, veleposestnika, kneza in krščanskega socialista». Upamo, da bomo vstregli našim čitateljem, ako ponatisnemo to pismo, kajli iz njega bodo razvideli prav mnogo. Po našem skromnem mnenju je to «pismo» tudi najboljši odgovor na umazanosti katoliških obrekovalcev. Glasi se:

Javno pismo

občanu Antonu Jegliču, škofu in veleposestniku, knezu in krščanskemu socialistu
v Ljubljani.

Po trditvi katoliških shodov in po praksi rimske cerkve (Index librorum prohibitorum) naj bi bilo dopuščeno objavljenje le od škofov potrjenih tiskovin, vsled česar smatramo Vas odgovornega za Vaš katoliški tisk. Zato si dovoljujemo, obrniti se na Vas javno z ozirom na trditev Vašega dnevnika «Slovenca», štev. 285 od dne 10. novembra 1906, ki piše:

«Ljudje „Svobodne Misli“ vzdržujejo take razmere, ki so se pokazale svoj čas v pravdi varovanke ljubljanskega policijskega komisarja in ki so v brutalni nagcti prišle v javnost ob Riehlini sodni razpravi — na Dunaju.»

«Na najpodlejši način se krati svoboda ljudem, najumazanejša se izkoriščajo te žrtve svobodne misli.»

Prosimo tedaj za prijazno pojasnilo teh-le točk:

1. Kakšna morala je dejstvo, da je bilo leta 1414 v Konstanci za časa cerkvenega

koncila tam okrog 1000 javnih vlačug, poleg 4 patrijarhov, 29 kardinalov, 47 nadškofov, 160 škofov, črez 200 opatov in cele vojske menihov in drugega duhovništva?

2. Kakšen kulturni faktor je bil papež Sikst IV. (1471—1487), ki je prvi ustanovil v Rimu javne hiše v ta namen, da je nakazal vsakemu od kardinalov kot dohodke zaslužek 20—30 vlačug, ki je imel s svojo sestro otroka in svoja dva sinova ljubil ne po očetovsko, temveč à la patre Florian?

3. Kak moralen faktor je bil papež Aleksander IV. (1492—1503) s svojimi sedmimi otroci, zlasti Cezarem Borgio?

4. Kako si razlagate dejstvo, da slovensko «dobro, verno ljudstvo» vzgajate tako uspešno že črez 1000 let, da je v Zagrebu, na Reki, v Trstu i. t. d. beseda Kranjica in vlačuga sinonim?

Ker «Slovenec» javno, pavšalno in sistematično označuje vse svobodomislece povprek za svinjarje, za ekstrakt vseh podlosti, smo uvedli to taktiko in nadaljevanje sledi. Izgovor o duha starih časov ne velja, če ste božja naprava, morate iti pred, a ne za moralno višino vsake dobe.

En izvod te številke poslali smo Vam rekomandirano po pošti.

Slovenska sekcija „Svobodne Misli“.

Da se pismo bolje razume, pripominjamo, da je «Slovenec» podtikal «Svobodni Misli» prostitutke, vlačugarstvo ter sploh dogodke, ki so prišli na dan ob priliki sodnijskih razprav z zloglasno lastnico ljubljanske št. 13 (z madamo Löwy) in z grozodejsko Dunajčanko madamo Riehlovo, pri katerih se je pokazalo kruto počenje z ubogimi žrtvami kapitalizma v bordelih. Pobožnih duhovnikov organ je vse vlačuge ter vse pregrehe v zakonolomskem oziru vrgel na «Svobodno Misel.» — Radovedni pa smo sedaj: kakšno pojasnilo poda škof Jeglič na zgoraj navedene štiri točke o vlačugarstvu na cerkvenih koncilih ter o vlačugarjih na najvišjih cerkvenih prestolih?!

Iz Žirov.

Veselo življenje začenja po lepi žirovski planoti. Ljudstvo se zanima za pojave nove dobe. Volilna reforma v smislu splošne in enake volilne pravice je vzbudila tudi one, kateri so se dosedaj prav malo brigali za javne zadeve. Zahteva po enakosti v političnem življenju je našla obilo nepričakovane odmeva v doslej indiferentnih masah delavskega in kmečkega ljudstva. Dokaz temu je — nastalo politično probujanje pri nas na Žirovskem. Naš obrtniški delavec, da, tudi naš obrtnik — kaj pa šele kmet — noben teh se ni kaj dosti briga za to, kaj se drugje godi. Skromno je živel doma na revni grudi, trpel resigniran, robotal od zore do mraka...

Gibanje industrialnega delavstva v večjih centrih je vzbudilo tudi našega človeka. Shod proti klerikalizmu, ki se je vršil ob času III. katoliškega shoda, je bil prvi početek. Po tem shodu smo se jeli zbirati v malih skupinah ter razmotrivati politično stanje. Večini se nam je najbolj prilegel socializem ter njegov predstavnik v politiki: socialna demokracija. Program socialne demokracije odgovarja najbolj našim srcem. Edino socialno-demokratska stranka stremi za osvoboditvijo vsega ljudstva brez razlike narodnosti, pasme in spola iz spon gospodarske odvisnosti, političnega zatiranja in duševnega propadanja. Edino socialno-demokratska delavska stranka zastopa v vseh političnih in gospodarskih vprašanjih razredne zajme proletarjata in edini nasprotuje energično vsakemu zatemnevanju in povijanju razrednih nasprotstev ter vsakemu izrabljanju delavcev v korist meščanskih strank. Socialno-demokratska stranka je mednarodna, obsoja predprave narodov ravnotako, kakor predprave rojstva in spola, posesti in plemenā. Socialna-demokratska stranka obsoja in pobija vsako omejevanje svobode izražanja mnenja ter vsako jerobstvo potom države in cerkve, stremi za postavnim varstvom življenskega položaja delavnih razredov ter se bori za to, da doseže proletarjat na vseh poljih javnega življenja kar največ upliva.

Skratka: socialna demokracija z vsemi svojimi principi, z vsem delom ter z vsemi

vspehi najbolj odgovarja našemu čuvstvanju ter našemu poznavanju. Sklenili smo vsled tega, da ustanovimo okrajno politično organizacijo socialno-demokratske stranke za naše kraje.

Na 2. t. m. smo sklicali shod v prostore s. T. Oblaka v Novi vasi. Našemu vabilu se je odzvalo nepričakovano mnogo tovarišev iz cele naše planote. K dnevnemu redu je govoril sodrug Anton Kristan iz Idrije, ki je jedrnato in jasno obrazložil današnji politični položaj, pomen volilne reforme za vse prebivalstvo ter celotno državo, ozrl se je tudi na naloge bodoče zbornice ljudstva — na reformo zakona med možem in ženo, na reformo kazenskega zakona, na reformo občnega državlanskega zakona, na starostno preskrbo delavcev i. t. d. V daljšem govoru je potem obravnaval potrebo in važnost organizacije za današnje politično, gospodarsko in kulturno življenje. Kazal je drastično na pomanjkanje organizacije na Žirovskem ter končal z vročim apelom na zbrane, naj otvorijo politično organizacijo socialno-demokratske stranke na Žirovskem.

Govoril je dalje sodrug I. Kokalj, rudar iz Idrije, ter pozival nas Žirovce v organizacijo. Sodruga V. Poljanšek nam je končno povedal svoje mnenje glede organizacije ter je vprašal kot domačin vse domačine: kaj mislijo glede ustanovitve organizacije. Enoglasen odgovor je bil, da se ustanovi. In res: izvolil se je odbor iz vseh vasi, ki pridejo v poštev — in ki si je vzel za nalogo, izdati organizacijo v smislu socialno-demokratskih strankinih statutov.

Sodrugi po Žirovskem! Led je predrt! Oklenimo se naše organizacije — oklenimo se socialne demokracije. Vse napredne elemente pozivamo v naše vrste. Bližajo se važne dobe — bližajo se časi, ki bodo od vsakega posameznika terjali, da se odloči za važna vprašanja. Zato širimo delavsko napredno časopisje, širimo »Rdeči Prapor«, širimo »Naprej!«, širimo »Naše Zapiske« — »Delavski koledar« — knjigo »Pod spovednim pečatom« in sploh vse tako, kar bistri um ter krepi človeka v današnjih težkih časih.

Sodrugi po Žirovskem! V organizacijo!

—k.

ZMES.

Volilna reforma v smislu splošne in enake volilne pravice je bila 1. decembra sprejeta v drugem in tretjem branju z 193 glasov proti 63. Sedaj ima še gosposka zbornica izreči svoje mnenje o nji. Upamo pa, da bode gosposka zbornica volilno reformo enostavno sprejela, kajti ni niti misliti, da bi se stari gospodje v gosposki zbornici drznili kvariti to, kar je zbornica poslancev napravila. — Socialni demokratje lahko s ponosom gledamo na svoje delo, kajti brez našega prizadevanja, brez našega truda in brez naših bojov bi Avstrija ne imela splošne in enake volilne pravice. 28. novembra, dnevi oktobra in novembra sploh, ko je delavstvo z čudežno energijo nastopalo proti privilegijem ter za splošno in enako volilno pravico, rodili so uspehe. Slava splošni in enaki volilni pravici!

Skupni budget (proračun) avstro-ogrske monarhije za l. 1907 se je predložil že 25. nov. delegatom, ki so začeli svoja posvetovanja ta dan v Budimpešti. Skupni proračun obsega potrebsčine skupne dežele, to je: vse ono, kar rabi država napram zunanjemu svetu. Prva potrebsčina je minister za zunanje zadeve, ki je za celo državo ter njemu podrejeni diplomatje potrebujejo letno . . . . . K 12,145.894

Skupna c. in kr. armada . . . »	291,160.046
» » » » mornarica . . . »	42,850.180
Skupno finančno ministrstvo . . »	4,355.769
Skupni računski dvor . . . »	320.179

Vsi skupaj . . . K 350,831.179

Seveda ta svota predstavlja le redne potrebsčine. Izvenredne so pa:

Na skupno zun. ministrstvo	K	542.630
» c. in kr. armado še . . . »		13,752.755
» » » » mornarico še . . . »		2,549.890

Skupaj . . . K 16,845.275

K temu izvenrednemu proračunu pride pa še izvenrednejši, in sicer:

Za nadaljevanje kredita za		
kanone	K	30,000.000
za nadaljevanje priprav za		
mornarico	»	19,480.000
za nazaj	»	183.000

Svota, katero naj delegacije izvolijo dovoliti in kojoj bodo brez dvombe dovolile, znaša malenkost 417,340.273 kron. Pokritje za te potrebsčine se bo že dobilo. Colnina sama bo dala 129,513.629 kron, drugo pa še ostali davki, večino Avstrija, nekaj pa Ogr — in država bo živela dalje.

«**Volná Myšlenka**», časopis čeških svobodomislecev, izhaja v Pragi (Kral. Vinohrady) vsak mesec enkrat. Prinaša znamenite članke o svobodni misli in njenem gibanju, o katolicizmu in potrebah kulture, o šolstvu, o cerkvenih obzorjih i. t. d. Ta list, ki stane le 2 K 60 vin. za celo leto vsem, ki znajo češko, prav toplo priporočamo.

«**Volná Škola**» (Svobodna šola) pa je naslov listu, ki izhaja tudi v Pragi v češkem jeziku in se peča glavno z reformo današnje vzgoje. Stane na leto le 2 K 60 vin. in izhaja enkrat na mesec na 16 strani. Skupaj «Volná škola» in «Volná myšlenka» stane 5 kron na leto!

Svobodna Misel (češka sekcija) je izdala na pastirski list avstrijskih škofov, ki se je 2. decembra t. l. bral po cerkvah, znameniti odgovor z naslovom: «36 starih fantov o reformi zakona med možem in ženo ter o svobodni šoli.»

Zdaj pa bo! V Černovicah, glavnem mestu Bukovine, so zgradili novo justično palačo. Da bi se pregreški in delikti bolj pravično in v sporazumu z božjo pomočjo obravnavali, so bili pozvani zastopniki vseh šestih uradnih ver, da požegnajo palačo. In zgodilo se je! Katoliški duhovnik je žegnal po latinsko, kalvinski pastor po nemško, luteranski pastor po madjarsko, judovski rabin po hebrejsko, pravoslavni pop po rusko in unijatski kaludjer po rusinsko! Palača je torej na šest načinov od šestih ver požegnana. Noben kaznjenec se ne bo mogel pritožiti, da ni na nji božjega žegna, pa naj bi bil katere vere hotel. Srečne Černovice, srečna Bukovina!

Na Španskem se bi je precej hud boj za svobodo in posvetnost šolskega pouka. Minister prosvete je protiklerikalen, kraljevski dvor

pa klerikalen. Kar sklene minister protiklerikalnega, že hočejo pokvariti dvorjani, ki so v rokah jezuitov. Nedavno je minister prepovedal vse šolske zavode, kjer poučujejo takozvane šolske sestre. Z energičnim postopanjem je zlasti prepovedal zavoda v Malorki in Hulske — dvor pa je tako silno pritisnil na ministra, da je le-ta zopet aktiviral oba ta dva zavoda. — Vobče pa se pripravljajo svobodomiselni elementi na odločilni boj proti klerikalizmu. V bližnji prihodnosti se bodo vršili po vseh večjih španskih krajih shodi proti klerikalnim stremljenjem.

Iz rimsko-katoliške cerkve izstopajo na Češkem zadnji čas kar po vrsti sami duhovniki — za patrom Svozilom je šel kaplan Kunte, za njim dr. Horsky, za tem duhovni ravnatelj dr. Doubrava i. t. d. Nekateri prestopajo v evangeliško cerkev, drugi pa ostanejo brez konfesije ter vodijo hude boje proti katoliški cerkveni hierarhiji (Kunte, Svozil i. t. d.).

Svetovni nazor. [Nadaljevanje iz št. 18. in 21.] Največja naloga človekova je, razumeti vse to in se čutiti enotnim s substanco sveta, pokoriti se potrebi, delati dobro, ki donasa duši mir in srečo. Spinozzova sestava je prvi velelepi poizkus, enotni izvenkrščanski svetovni nazor. Krščanske cerkve so proglasile Spinozzovo modroslovno sestavo za brezbožno in nenravno, židovska cerkvena občina ga je (Spinozza je bil Žid) izključila iz svoje srede, ali Spinozzove misli so imele ogromni vpliv na največje mislece nemške, zlasti na največjega nemškega pesnika Goeteja ter na znamenitega modroslovca Hegelja. Ker sta se Marks in Engels prav mnogo učila pri Hegelju ter je Hegeljeva filozofija na nju prav zelo vplivala, se reče lahko, da so Spinozzove misli dale marsikaj dobrega socialističnemu Marks-Engelsevemu nauku.

Krščanske cerkve so proglasile Spinozzov sistem za brezversk in nemoralen — misli Spinozzove pa so kljub temu imele ogromni vpliv na največje mislece nemške, zlasti na Goeteja in Hegelja ter po Hegelju na Engelsa.

Razvoj filozofije je šel še po drugi znameniti smeri, in sicer na Angleškem. Tam je

vzraslo čisto novo modroslovje, ki povsem odgovarja angleškemu narodnemu značaju, modroslovje trezno, hladno, dvomljivo in računajoče le s tem, kar je tu in kar se more «prijeti» — to modroslovje imenujemo pozitivno ali empiristiško (ustanovljeno na izkušnosti). Njegov oče je John Locke (umrl l. 1704), ki je učil dva načela: 1.) Vse poznanje prihaja iz čutove izkušnosti (poznanja nadčutovega ni!); 2.) da ni vrojenih idej (torej niti verskih, niti moralnih) in da je duša človekova pri porodu «bel list». Pozitivnemu modroslovju se je zahvaliti za bogati razvoj prirodnih nauk na Angleškem. Drugi znameniti modroslovec je izdelal sistem modroslovja, ki je čisto samemu sebi dosledno ter strašno nezaupljivo skeptično. S skepto je odstranil poslednje ostanke starih skolastičnih bogoslovnih pojmov. Bil je to David Hume (umrl 1776.).

Te smeri angleške filozofije so našle na Francoskem pripravna tla. Na Francoskem se je baš pripravljalo meščanstvo, da si pribojuje politične pravice. Ničvredno gospodarstvo kraljev francoskih in njegovih kurtisan je imelo za posledico, da je aristokratiško družbo objel duh najnižjega cinizma in luksurioznosti. Goslo: Po nas naj pride potop, če hoče — se je udomačilo v domačih krogih. Pojavili so se pa pisatelji, ki so z britko satiro in ostrim dovtipom kritizirali monarhijo, cerkve, moralo ter sploh obstoječi družabni red. Dobivali so hvaležne odmeve med meščanstvom ter celo med aristokracijo. Pripravljali so nehote tla revoluciji. Na čelu teh pisateljev je stal Voltaire (umrl 1778.), ki je bil mojster posmehovanja in neizprosni sovražnik krščanske vere in ki je s svojimi spisi zasadel katoliški cerkvi globoke rane ter imel velik vpliv nad celo Evropo. Drugi veliki duh je bil Rousseau (beri: Rusô; umrl l. 1778.) Voltaire je bil zelo dovtipen in zelo razumen — Rousseau pa je imel globok čut in silno strast. Rusô se bojuje proti cerkvenim naukom ter proti njim propagira «prirodno» vero sanjavega srca. Bojuje proti kulturi in hoče vrnitev k prirodi. Človek je po Rusô-u dober že od prirode, le kultura ga je pokazila. Njegova knjiga «Družabna pogodba» je

imela največji vpliv na francosko revolucijo; v ti knjigi je postavljena enakost ljudi za glavni princip države in za njeni ideal — čisto demokracijo in suverenost ljudstva. Rusô je bil oče francoske revolucije in modernega demokratizma na sploh — bil pa je tudi vsled svoje čutove sanjivosti oče moderne romantike. — Drugi francoski misleci so na podlagi angleške filozofije prišli k sestavi čistega materializma, to je: nauka, ki smatra materijo za edino bistvo ter svet za edino bistvo ter svet za materijski mehanizem. Najboljši pisatelji pa so izdajali veliko modroslovno delo, encyklopedijo (odtod se zovejo: encyklopedisti), v katerem so duhapolno kritizirali vse obstoječe uredbe ter stare misli.

Misli francoskega modroslovja so se razširile po celi Evropi. Provročile so postanek gibanja, ki je šlo za populariziranjem vede proti cerkvenim naukom, vražam in predsodkom. To gibanje se imenuje prosvetno; šlo je roko v roki s političnim liberalizmom ter nahajalo podporo celo pri absolutističnih vladarjih. K brezverstvu so se začeli priznavati poleg filozofov celo plemiči, diplomati in — vladarji. Nikoli ni cerkev toliko svoje moči izgubila kot tedaj. Tudi v Avstriji so odmevale francoske misli. Cesar Jožef II. je mnogo državnih akcij obrnil proti cerkvi ter s tolerančnim patentom proglasil svobodo vesti in prepričanja.

Dalje prih.

Iz idrijskega okraja.

Naročnike »Napreja« prosi upravnništvo, da redno vrše svoje dolžnosti napram listu. One naročnike, ki še kaj dolgujejo, prosimo, da to nemudoma poravnajo, drugi pa naj izvolijo ob novem letu obnove naročnino.

Kolporterji »Napreja« prosijo, da vsi oni, ki imajo kaj poravnati, to tudi store, da se bode mogel napraviti letoletni račun z upravo lista. Vobče pa naj bodo vsi naročniki še v letu 1907 tako naklonjeni listu kot so bili doslej!

Delavci! Pozor! Naj ne bode nobene gostilne in nobene brivnice v našem mestu in v okolici, ki bi ne imela lista »Napreja«. V interesu delavske stvari je, da se ta princip splošno izvede! V novem letu bodimo rigoroznejši!

Izvanredna konferenca sodrugov našega okraja se skliče v najkrajšem času z dnevnim redom: 1. Bližajoče se državnozbornske volitve. 2. Določitev kandidata. 3. Raznoterosti. Zaupnike za sedaj opozarjamo na to konferenco.

Celokupni strankarski zbor jugoslovanske socialne demokracije se bo vršil v kratkem. Predlogi na ta zbor naj se dopošljejo na naše uredništvo ali na sodruga I. Mlinarja, Ljubljana, Krakovski nasip 16. Zaupniki in organizacije po okraju so naprošene, da se že sedaj pripravljajo na delegacijo.

Dnevnik „Rdeči Prapor“. Izvrševalni odbor stranke je sklenil izdajati od dne razglasitve volitev do dneva volitev »Rdeči Prapor« kot dnevnik. Da pa bode to mogoče, je treba že v naprej preskrbeti okrog 2000 naročnikov. V ta namen so se napravili posebni bloki za nabiranje naročnikov. Pojasnila v tem oziru podajo sodrugi: A. Kristan, Ivan Podolnik in Valentin Rupnik za

notranje mesto, Fr. Peternelj za Pront, Bezeljak za Riže in Grapo, Ivan Kogej za Kurji vrh, Cene Poženelj za »za gradom«, Bevk za »Leopoldovo«, Kokalj za »Ulico«, Kobalj, Uršič in Batagelj za »Brušovce«, Stravs in Tušar za »Podgoro«, Martin Liker za »Cegvenco«, Andrej Pelhan za Zemljo, za Spodnjo Idrijo Jakob Kogej, Matvež Šinkovec in Tomaž Filipič. Kdor se zanima za dnevnik »Rdeči Prapor«, povpraša naj enega teh sodrugov. Tudi raznašalci »Napreja« ter odborniki lokalne organizacije bodo prav radi vsakemu vse pojasnili. Delavci! Obrtniki! Kdor hoče ob času voitev imeti vsak dan dober, resnično poročajoč list — ta naj že zdaj naroči ter vplačuje naročnino.

Volilni sklad! Vse sodruge in prijatelje socialističnega gibanja v našem okraju opozarjamo, da za Idrijo pobirata doneske za volilni sklad sodruga T. Brus in I. Kogej IX, za Spodnjo Idrijo pa Jakob Kogej. — Volilni sklad bo prav zelo potreben, ker volitve se bližajo!

Članom Občnega konsumnega društva na znanje! V zmislu sklepov skupne seje vršil se bo inventar Centrale v Idriji 27., 28. in 29. t. m. Prosi se vse člane, da si vse potrebno nakupijo do teh dni. 27., 28. in 29. bodo glavna vrata zaprta — malenkosti za tekočo porabo se bode dobivale pri stranskih vratih. — Glede inventarja v Spodnji Idriji se bo ondod pravočasno naznanilo. — Znamke in članske bukvice se začnejo pobirati 27. t. m. ter se bodo pobirale do 15. januarja 1907. Opozarja se člane, naj oboje pravočasno prineso v pisarno Občnega konsumnega društva, ki je odprta od 8. — 12. in od 2. — 6. ure zvečer. — Znamke pa se odslej do konca leta menjuje vsaki dan.

Predstojništvo.

Zajtrk šolske mladine. Splošno je znano in znanstveno dokazano, da izvirajo iz rednega uživanja zrnate kave, ako se vrši dolgo časa, kakor je pač kdo nagnjen k bolezni, jako škodljive posledice, tako izredna nervoznost, želodčna bolezen, ohromelostno stanje in srčna kap. Vendar se moderni človek, ki mu je le do neprestanga razburjanja, težko loči od tega poživila, ki mu je prišlo že v vsakdanjo navado. Kakor pri kadilecu in alkoholiku je pač učinek strupa tisto, kar ga miče vedno iznova. Kje pa je treba tudi že našo mladino navaditi tega učinka? Od naše dorastujoče dece ki jo itak utruja, razburja in čisto preobkłada šola, naj bi se kar najskrbneje zavračala vsaka druga razburjenja. Prav tako, kakor ne dajajmo otroku alkohola, mu ne dajajmo vznemirjajoče zrnate kave; pogostoma položi kal poznejšim boleznim, ki jih potem kajpada navadno pripisujemo drugim vzrokom. To je znanost neovrženo dognala. Kaj pa se priporoča za najboljši nadomestek tako škodljive zrnate kave? Po dolgoletni izkušnji se je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava v vsakem oziru izvrstno obnesla kot prijetno izpodbudna, hranilna in krvotvorna pijača za zajtrk, in mali trud njenega napravljanja se kmalu izplača s tem, da so otroci čvrstejši in cvetočega lica, ne glede na to, da se z njo za vsako družino doseže še izdaten prihranek. Seveda Vam je treba strogo paziti, da uporabljate vedno le pristno Kathreinerjevo kavo v zaprtih izvornih zavojih z varstveno znamko župnik Kneipp. Samo ta ima prijetni kavin okus, je izdatna v uporabljanju in torej dobro prijačoča.

Sodrug! Agitirajte povsod in vedno za delavsko časopisje, širite lista «Naprej» in «Rdeči Prapor». Za delavca je le delavski tisk!

Sodrug! Spominjajte se tudi pri vsaki priliki na volilni sklad. Bližajo se resni časi!

Proda se za nizko ceno še v dobrem stanu ohranjeno

„Puch“-Motor-kolo 3½ PH.

Več se izve pri poslovodji idrijske elektrarne.

Poskusite in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan.

Vsak delavec in vsaka delavka mora biti član svoje zadruga ter nakupovati le v združni prodajalnici, kar se prodaja! Svoji k svojim! Delavec k delavcu!

Priporoča se **delavcem, kmetom in obrtnikom** pristop v

„občno konsumno društvo v Idriji“
vpisano zadrugo z omejeno zavezo
kjer se prodaja
fino blago po najzmernejših cenah.

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkuša o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlepanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri 24—3

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravja v proseh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsake gospodinjstvo!

Pozor! Pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvrstne zavoje s varstveno znamko župnik Kneipp.

Tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju.